

SPOHN BEÁTA ÉS MOLNÁR GRÁCIA MINŐSÉG – MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS FELSŐOKTATÁSI EURÓPAI UNIÓS DOKUMENTUMOKBAN

*Háttéranyag a Minőség MESTER-sége és a közoktatás című,
2009. május 21-i rendezvényhez*

*Magna Charta Universitatum, 1988
Bologna, 1988. szeptember 18.*

Bevezetés

Az európai egyetemek alulírott rektorai, akik a legősibb európai egyetem kilencedik centenáriuma alkalmából, négy évvel az Európai Közösség országai között határok végleges megszüntetése előtt, Európa valamennyi népe kiszélesedő együttműködést remélve Bolognában összegyűltünk – abban a hitben, hogy a népeknek és államoknak minden eddiginél jobban fel kell ismerniük az egyetemek szerepét egy átalakuló és egyre nemzetközibbé váló társadalomban. Úgy véljük, hogy

1. ennek az évezrednek a végén az emberiség jövője nagymértékben függ a kulturális, tudományos és műszaki fejlődéstől; és hogy ez a fejlődés a kultúra, a tudás és a kutatás központjaiban – vagyis az igazi egyetemeken- kezdeményeződik;
2. az egyetemek azon feladata, hogy a tudást a fiatalabb nemzedékeknek továbbadják, a mai világban magában foglalja, hogy a társadalom egészét is szolgálniuk kell; és hogy a társadalom kulturális, szociális és gazdasági jövője érdekében jelentős erőfeszítéseket kell tenni, különösen a folyamatos továbbképzés terén;
3. az egyetemeknek a jövő nemzedékeit és rajtuk keresztül másokat a természeti környezet és az élet teljes harmóniájának tiszteletben tartására kell tanítaniuk.

Ezért az európai egyetemek alulírott rektorai az államok és a népek lelkiismerete előtt ünnepélyesen kihirdetik azokat az alapelveket, amelyek most és a jövőben az Egyetem küldetését fenntartani hivatottak.

Alapelvek

1. Az Egyetem – a földrajzi helyzetük és a történelmi hagyományaik miatt különböző társadalmakon belül – autonóm intézmény, amely kutatással és tanítással maga hozza létre, vizsgálja meg, értékeli és adja tovább a kultúrát. Hogy kielégíthesse a körülette lévő világ szükségleteit, kutatása és tanítása morálisan és intellektuálisan független kell legyen minden politikai autoritástól és gazdasági erőtől.
2. Az Egyetem oktatási és kutatási tevékenysége elválaszthatatlan kell legyen, ha el akarjuk kerülni, hogy az oktatás elmaradjon a társadalom változó igényeitől és szükségleteitől, valamint a tudományos ismeretek fejlődésétől.
3. A kutatás, az oktatás, a képzés szabadsága az egyetemek életének alapelve; az államhatalomnak és az egyetemeknek saját illetékességükön belül biztosítaniuk kell ennek az alapvető követelménynek a tiszteletben tartását.
A türelmetlenséget elutasító, a párbeszédre mindig kész Egyetem a tanárok és diákok együttműködésének kivételezett helye. A tanároké, akik képesek ismereteik átadására, és rendelkeznek mindazon eszközökkel, amelyek tudásuk kutatással és innovációval való továbbfejlesztéséhez szükségesek, a diákoké, akik jogosultak, alkalmasak és készek ismereteik gyarapítására.
4. Az Egyetem az európai humanista hagyományok letéteményese, folyamatosan törekszik az egyetemes ismeretek megszerzésére, küldetésének teljesítése érdekében nem vesz tudomást földrajzi vagy politikai határokról, és hangsúlyozza a kultúrák kölcsönös ismeretének kölcsönhatásának parancsoló szükségességét.

Sorbonne-i Közös Nyilatkozat, 1988

Sorbonne, Párizs, 1998. május 25.

Franciaország, Németország, Olaszország és az Egyesült Királyság illetékes minisztereinek közös nyilatkozata az európai felsőoktatási rendszer építmények harmonizálásáról

Az európai folyamat legutóbb rendkívül fontos lépésekkel haladt előre. Bármennyire fontosak legyenek is azonban ezek a lépések, nem feledhetjük, hogy Európa nemcsak az eurót, a bankokat és a gazdaságot jelenti; jelenti

kell a tudás Európáját is. Kontinensünk intellektuális, kulturális, társadalmi és technikai jellemzőit is erősíteniünk kell, és építeniünk kell rájuk. E jellemzőket nagymértékben formálták Európai egyetemei, és továbbra is központi szerepet játszanak a fejlődésben. Nyitott tér a felsőfokú tanulás előtt Európában – ez sok értéket hordoz és széles távlatokat nyit.

Egyfelől természetesen tiszteletben kell tartanunk különbözőségeinket; másfelől azonban folyton azon kell munkálkodnunk, hogy elhárítsuk a korlátokat. A tanítás és tanulás olyan kereteit kell kialakítanunk, amelyek könnyítik a mobilitást, és egyre szorosabbá teszik az együttműködést. Felsőoktatásunk nemzetközi elismertsége és kitűnő adottságai szorosan összefüggnek e rendszerek külső és belső áttekinthetőségével. Úgy tűnik, olyan rendszer kezd kibontakozni, amelynek két fő – kezdő (*undergraduate*) és végző (*graduate*) – szakasza van, és amelyet már nemzetközi összehasonlításban is egyenértékűnek lehet tekinteni.

Bolognai Nyilatkozat, 1999
Bologna, 1999. június 19.

Az európai oktatási miniszterek közös nyilatkozata

Az utóbbi évek rendkívüli vívmányainak köszönhetően az európai folyamat egyre növekvő fontosságú, az életet ténylegesen befolyásoló realitássá vált az Európai Unió és annak polgárai számára. A kitáguló lehetőségek és a többi európai országgal mélyülő kapcsolatok ennek a realitásnak szélesebb dimenziót kölcsönöznek. Mindemellett tanúi lehetünk a politikai és az akadémiai világban, valamint a közvéleményben annak a növekvő tudatosságának, amely egy teljesebb és kiszélesedő Európa megalapítására vonatkozik, amely felépíti és fokozatosan erősíti intellektuális, kulturális, szociális, tudományos és technológiai dimenzióit.

A Tudás Európája ma már széleskörűen elismert, nélkülözhetetlen eleme a társadalmi és emberi fejlődésnek, az európai polgári lét megszilárdításának és gazdagodásának. Olyan elhanyagolhatatlan komponens, amely lehetővé teszi, hogy a polgárok elsajátíthassák azokat a legfontosabb tulajdonságokat, amelyek által képessé válnak arra, hogy a közös értékek vállalásával és a közös társadalmi és kulturális térhez való tartozás tudatosságával szembenézzenek a közelgő új évezred kihívásaival.

Ma már általánosan elismert az oktatás és az oktatásban történő együttműködés fontossága egy stabil, békés, és demokratikus társadalom kifejlesztésében és megerősítésében, különös tekintettel Délkelet-Európai helyzetért.

Az 1998. május 25-i Sorbonne-i Nyilatkozat, melyet ezek a megfontolások támasztanak alá, hangsúlyozza az egyetemek központi szerepét Európa kulturális dimenzióinak kifejlesztésben. A nyilatkozat határozottan állást foglal az európai felsőoktatási terület létrehozás mellett, amely kulcstényező a polgárok mobilitásának és elhelyezkedésének elősegítésében, valamint az európai kontinens általános fejlesztésében. Számos európai ország elfogadta a felkérést, hogy elkötelezze magát a nyilatkozatban kitűzött célok mellett, aláírva, azt, vagy kifejezve elvi egyetértését vele. Az utóbbi időben Európában kezdeményezett számos felsőoktatási reform bizonyította sok kormányzat tetterekességét.

Az európai felsőoktatási intézmények elfogadták a kihívást, és főszerepet vállaltak az európai felsőoktatási terület (*area*) kialakításában, szem előtt tartva az 1988-as bolognai Magna Charta Universitatum-ban lefektetett alapvető elveket is. Mindez a lehető legfontosabb, mivel az egyetek függetlensége és autonómiája biztosítja a felsőoktatási és a tudományos kutatási rendszerek folyamatos alkalmazkodását a változó szükségletekhez, a társadalom igényeihez és a tudományos ismeretek fejlődéséhez. A folyamat helyes irányban, értelmes célokkal indult. A felsőoktatási rendszerek fokozottabb összeegyeztethetőségének és összehasonlíthatóságának megvalósítása mindazonáltal folyamatos elkötelezettséget igényel. Ezt a folyamatot konkrét intézkedések megtételével támogatnunk kell, hogy tényleges haladást érnünk el. A június 18-án megtartott ülés, amelyen országaink mindegyikének szakértői és tudósai vettek részt, nagyon hasznos javaslatokat tett elénk a kezdeti lépésekre vonatkozóan.

Részleteiben is figyelmet kell fordítanunk az európai felsőoktatási rendszer nemzetközi versenyképességének fokozására. Bármely civilizáció életképessége és hatékonysága azzal a vonzerővel mérhető, amelyet kultúrája más országok számára gyakorol. Gondoskodnunk kell arról, hogy az európai felsőoktatási rendszer világméretben rendkívüli kulturális és tudományos hagyományainkhoz hasonló mértékű vonzerőt gyakoroljon. Miközben megerősítjük elhatározásunkat a Sorbonne-i Nyilatkozatban lefektetett általános elvek elkötelezett támogatására, hozzákezdünk ahhoz, hogy felsőoktatási politikánkat rövid időn belül, de mindenképpen a harmadik évezred első évtizedében koordináljuk annak érdekében, hogy az alábbi olyan célokat elérjük, amelyeknek elsőrendű fontosságot tulajdonítunk az európai felsőok-

tatási terület kialakításában és az európai felsőoktatás elmozdításában világszerte.

1. A könnyen érthető és összehasonlítható fokozatok rendszerének elfogadása (*adoption*), - diplomamelléklet alkalmazásával is – annak érdekében, hogy elősegítsük az európai polgárok elhelyezkedési lehetőségeit és az európai felsőoktatási rendszer nemzetközi versenyképességét.
2. Olyan rendszer elfogadása, amely alapvetően két fő szakaszon, kezdő (*undergraduate*) és végző (*graduate*) szakaszon alapszik. A második szakaszba lépés meg kell követelje az első, legalább három évig tartó szakasz tanulmányainak sikeres teljesítését. Az első szakasz végén elnyert fokozat mint megfelelő képesítés kell releváns legyen az európai munkaerőpiacon. A második szakasznak pedig magiszteri vagy doktori fokozathoz kell vezetnie, akárcsak számos európai országban.
3. Kreditrendszer – mint amilyen az ECTS-rendszer – elfogadása, amely a legmegfelelőbb módon elősegíti a legszélesebb hallgatói mobilitást. Legyen lehetőség a kreditek megszerzésére felsőoktatási intézmények is elfogadják.
4. Segítsük az egyenlő esélyekkel megvalósuló mobilitást a tényleges akadályok leküzdésével, különös figyelemmel:
5. a hallgatókra, hogy hozzájussanak a tanuláshoz, a gyakorláshoz és az ehhez kapcsolódó szolgáltatásokhoz,
6. a tanárookra, kutatókra és adminisztratív dolgozókra, hogy azt az időt, amelyet kutatással, oktatással és gyakorlással európai kontextusban [más európai országban – a ford.] töltenek, elismerjék és valorizálják nekik anélkül, hogy törvényes jogaik sérülnének.
7. A minőségbiztosítás területén az összehasonlítható kritériumok és módszereken alapuló európai együttműködés kialakításának támogatása.
8. A felsőoktatás szükséges európai vonatkozásainak támogatása, különösen a tantárgyfejlesztéssel, intézményközi kooperációval, mobilitási lehetőségekkel és a tanulmányokra, a gyakorlati képzésre és a kutatásra vonatkozó integrált programokkal.

Intézményi kompetenciáink keretén belül, de kellő tekintettel a kultúrák, nyelvek, nemzeti oktatási rendszerek sokféleségére és az egyetemi autonómiára, azért vállaljuk ezeknek a kitűzött céloknak a megvalósítását, hogy megszilárdítsuk a felsőoktatás európai területét. E célból törekszünk a kormányközi kapcsolatok kialakítására és fejlesztésére az összes európai, a felsőoktatással kapcsolatban álló nem kormányzati szervezettel együttműködésben.

Azt várjuk, hogy az egyetemek ismét azonnal és pozitívan reagálnak javaslatainkra, és aktívan hozzájárulnak célkitűzéseink sikeres megvalósításához. Meggyőződésünk, hogy az európai felsőoktatási terület kiformalása folyamatos támogatást, értékelést és a folyamatosan fellépő szükségletek állandó adaptációját igényli, ezért elhatároztuk, hogy két év múlva ismét találkozunk abból a célból, hogy értékeljük az elért eredményeket, és meghatározzuk az újabb lépések irányát.

Prágai Közlemény, 2001

Prága, 2001. május 19.

Az Európai Felsőoktatási Tér felé

Két évvel a Bolognai Nyilatkozat és három évvel a Sorbonne-i Nyilatkozat elfogadása után a felsőoktatásért felelős európai oktatási miniszterek – akik 32 országot képviselnek – találkoztak Prágában, hogy áttekintsék a folyamat eddigi eredményeit, és hogy meghatározzák az elkövetkező évekre vonatkozó fejlődés irányát és prioritásait. A miniszterek újból megerősítették elkötelezettségüket az Európai Felsőoktatási Terület 2010-re történő kialakításának célja mellett. Az, hogy a találkozó helyszínéül Prágát választották, azon akaratuknak a szimbóluma, hogy az Európai Unió kibővítésének fényében egész Európát bevonják e folyamatba.

Az európai együttműködés támogatása a minőségbiztosítás terén

A miniszterek elismerték, hogy a minőségbiztosítási rendszerek létfontosságú szerepet játszanak a magas színvonal biztosítása és a végzettségek összehasonlíthatóságának lehetővé tétele terén egész Európában. A miniszterek szorosabb együttműködést is szorgalmaztak az elismerési és a minőségbiztosítási hálózatok között. Hangsúlyozták a szoros európai együttműködés és kölcsönös bizalom szükségességét a nemzeti minőségbiztosítási rendszerek elfogadása terén. Szorgalmazták továbbá, hogy az egyetemek és más felsőoktatási intézmények terjesszék a sikeres gyakorlat példáit, és hogy tervezzenek eljárásokat az értékelési és akkreditálási / elismerési mechanizmusok kölcsönös elfogadására. A miniszterek felhívást intéztek az egyetemekhez és más felsőoktatási intézményekhez, nemzeti ügynökségekhez és a Felsőoktatási Minőségbiztosítás Európai Hálózata (*European Network of Quality Assurance in Higher Education, ENQA*) elnevezésű szervezethez, hogy együttműködve más olyan szervezetekkel, melyek nem tagjai az

ENQA-nak. dolgozzanak együtt egy közös referencia keret megalkotásában, valamint terjesszék el a megvalósítás legjobb példáit.

Berlini Közlemény, 2003
Berlin, 2003. szeptember 19.

Az Európai Felsőoktatási Terület megvalósítása

Bevezetés

1999 júniusában, egy évvel a Sorbonne-i Nyilatkozatot követően, 29 európai ország oktatási minisztere aláírta a Bolognai Nyilatkozatot. Fontos közös tennivalókban állapodtak meg egy koherens és összefüggő Európai Felsőoktatási Terület 2010-ig történő fejlesztése végett. Az első ezt követő oktatási miniszteri találkozóra 2001. május 19-én került sor Prágában. Ekkor megnövelték a tennivalók számát, és megerősítették azt az elkötelezettségüket, hogy 2010-re létrehozzák az Európai Felsőoktatási Területet. 2003. szeptember 19-én Berlinben találkozott 33 európai ország felsőoktatásáért felelős minisztere, hogy áttekintse az eddig elért eredményeket, prioritásokat és teendőket fogalmazzon meg a következő évekre, meggyorsítva ezzel az Európai Felsőoktatási Terület megvalósítását.

Minőségbiztosítás

A felsőoktatás minősége az Európai Felsőoktatási Terület létrehozásának központi tényezője. A miniszterek kötelezettséget vállaltak arra, hogy támogatják a minőségbiztosítás továbbfejlesztését intézményi, nemzeti és európai szinten. Hangsúlyozták a közösen alkalmazott kritériumrendszer és módszertan kifejlesztésének a szükségességét a minőségbiztosítás folyamatában. Ugyancsak hangsúlyozták, hogy az intézményi autonómia elvével összhangban a felsőoktatási minőségbiztosítás elsődleges felelőssége maguké az intézményeké. Ez ad alapot az akadémiai rendszer reális elszámoltathatóságára egy nemzeti minőségi keretben (*national quality framework*). Ennek megfelelően a miniszterek egyetértettek abban, hogy a 2005-ig kialakításra kerülő nemzeti minőségbiztosítási rendszereknek magukban kell foglalniuk a következőket:

1. a bevont testületek és intézmények felelősségének meghatározása;

2. a programok vagy intézmények értékelése (*evaluation*), ami magába foglalja az önértékelést (*internal assessment*), a külső áttekintést (*review*), a hallgatók részvételét, valamint az eredmények publikálását;
3. a hitelesítés (*accreditation*), tanúsítás (*certification*) rendszere, vagy ehhez hasonló eljárások;
4. nemzetközi részvétel, kooperáció és kapcsolattartás (*networking*).

A miniszterek európai szinten fölhívják az ENQA-t (tagjain keresztül), hogy az EUA, az EURASHE és az ESIB közreműködésével dolgozza ki a minőségbiztosítás szabványainak (*standards*), eljárásainak és útmutatóinak együttesét; tárja föl a megfelelő *peer review* rendszer biztosításának lehetőségeit a minőségbiztosítási és / vagy akkreditációs ügynökségek vagy testületek számára; és erről jelezzen vissza a nyomon követési csoporton keresztül a miniszterek 2005-ös találkozására. Más minőségbiztosítási szövetségek és hálózatok szakértelme is kellőképp figyelembe lesz véve.

A felsőoktatás európai dimenzióinak / szempontjainak támogatása

A miniszterek megállapították, hogy Prágában tett felhívásukat követően újabb, európai tartalmú, irányítottágú vagy szervezeti modulok, kurzusok és curriculumok kerültek kifejlesztésre. Említést tettek azokról a különböző európai országok felsőoktatási intézményei által megtett kezdeményezésekről, amelyekben akadémia erőforrásaikat és kulturális hagyományaikat egyesítve támogatták az integrált tanulmányi programokat, az első, a második és a harmadik szintű közös fokozatokat (*joint degree*).

Ezenfelül a miniszterek hangsúlyozták a közös fokozatot adó program keretében a külföldön tartósabb ideig végzett tanulmányok lehetőségének a biztosítását, valamint a nyelvi sokféleség biztosítását és a nyelvtanulást, annak érdekében, hogy a hallgatók elnyerjék teljes európai identitásukat, állampolgárságukat és alkalmazhatóságukat. A miniszterek egyetértettek abban, hogy nemzeti szinten vállalják ezen közös fokozatokat létrehozásának és elismerésének útjában álló jogi akadályok eltávolítását és aktívan támogatják a közös fokozatokhoz vezető integrált curriculumok megfelelő minőségbiztosításának a kifejlesztését.

Elért eredmények és teendők (lettár)

A 2010-ig elérendő célkitűzéseket tekintve, elvárható, hogy az alkalmazásra kerülő intézkedések mutatják a bolognai folyamatban elért fejlődést. Egy középtávú értékelés reális információt adhat arról, hogy a folyamat miként alakul és megadja, ha szükséges, a menetközbeni korrekciós intézkedések lehetőségét is.

A miniszterek felkérlik a nyomon követési csoportot, hogy 2005-ben esedékes újabb csúcstalálkozóig szervezzen leltározást és készítsen részletes jelentést az elért fejlődésről és a következő két évre kitűzött alábbi prioritások teljesítéséről:

1. minőségbiztosítás,
2. kétszakaszú képzési rendszer,
3. a fokozatok és képzési idők elismerése.

A résztvevő országok, ezen felül, készek lesznek arra, hogy a bolognai folyamathoz kapcsolódó felsőoktatási kutatásokhoz a szükséges információkat hozzáférhetővé tegyék. A folyamatban lévő kutatások és kutatási eredmények adatbázisaihoz való hozzáférést biztosítani kell.

Bergeni Közlemény, 2005
Bergen, 2005. május 19-20.

Az európai felsőoktatási terület: a célok elérése

A bolognai folyamatban részt vevő országok felsőoktatásért felelős minisztereként azért ültünk össze, hogy 2010 felé tekintve félidős értékelést készítsük, valamint kitűzzük a célokat és meghatározzuk a prioritásokat. A bolognai folyamat új résztvevői között köszöntjük ezen a konferencián Azerbajdzsánt, Grúziát, Moldovát, Örményországot és Ukrajnát. Mindnyájan egyformán értelmezzük a folyamatnak a bolognai nyilatkozatban, majd azt követően a prágai és berlini miniszteri konferenciák közleményeiben kifejezett alapelveit, célkitűzéseit és kötelezettségvállalásait. Megerősítjük elkötelezettségünket, miszerint a bolognai folyamat révén összehangoljuk politikánkat, hogy 2010-re kialakíthassuk az Európai Felsőoktatási Területet (EFT).

Minőségbiztosítás

Szinte minden ország intézkedett a berlini közleményben meghatározott kritériumokon alapuló, nagyfokú együttműködést és hálózatba szervezést feltételező minőségbiztosítási rendszerről. Előrehaladásra azonban változatlanul szükség van, különösen a hallgatók részvétele és a nemzetközi együttműködés tekintetében. Ezen túlmenően szorgalmazzuk, hogy a felsőoktatási intézmények a megfelelő belső mechanizmusok szisztematikus bevezetése és azok külső minőségbiztosítással való közvetlen összekapcsolása révén folytassák a tevékenységeik minőségi javítását célzó erőfeszítéseiket.

Elfogadjuk az Európai Felsőoktatási Területen tervezett minőségbiztosításra vonatkozó szabványokat és iránymutatásokat az ENQA által javasoltak szerint. Kötelezzük magunkat a minőségbiztosítási ügynökségek kollegiális bírálatára (peer review) javasolt modell bevezetésére nemzeti alapon, tiszteletben tartva ugyanakkor az általánosan elfogadott irányvonalakat és kritériumokat. Üdvözljük a minőségbiztosítási ügynökségek nemzeti szintű bírálatán (review) alapuló európai nyilvántartásának létrehozásáról szóló elvet. Ezzel kapcsolatban azt kérjük, hogy a végrehajtás gyakorlati vonatkozásait az EUA-val, az EURASHE-vel és az ESIB-bel együttműködésben az ENQA fejlessze tovább, és erről a nyomon követési csoporton keresztül számoljon be nekünk. Hangsúlyozzuk a nemzeti szinten elismert ügynökségek közötti együttműködés fontosságát az akkreditációs vagy minőségbiztosítási döntések kölcsönös elismerésének fokozása érdekében.

A 2007-ig várható előrehaladás áttekintése

A nyomon követési csoportot megbizzuk a számadási folyamat folytatásával és kibővítésével, valamint a következő miniszteri konferenciához a jelentések megfelelő időben történő elkészítésével. Számítunk rá, hogy a fokozatok rendszere, a minőségbiztosítás és a fokozatok és tanulmányi időszakok elismerése terén a felmérés folytatódik, így 2007-re nagyobbrészt befejezzük e három időközi prioritás végrehajtását. Különösen a következő területeken számítunk előrehaladásra:

1. minőségbiztosítási standardok és irányelvek alkalmazása (implementation) az ENQA-jelentés alapján;
2. a nemzeti képesítési keretek alkalmazása;
3. közös fokozatok odaítélése és elismerése, beleértve a doktori szintet is;

4. rugalmas tanulási útvonalak lehetőségének megteremtése a felsőoktatásban, beleértve
5. a korábbi tanulmányok elismerésére szolgáló eljárásokat is.

A nyomon követési csoportot emellett megbízzuk azzal, hogy a jövőbeni felmérés alapjául szolgáló, összehasonlítható adatokat nyújtson be az oktatói és hallgatói mobilitásról, valamint a diákok szociális és gazdasági helyzetéről a részt vevő országokban, és ezekről a következő miniszteri konferencia előtt időben számoljon be. A jövőbeni felmérés során a szociális dimenziót a fentebb vázoltaknak megfelelően kell figyelembe venni.

Londoni Közlemény, 2007
London, 2007. május 18.

Az Európai Felsőoktatási Terület felé: válasz a globalizált világ kihívásaira

**Minőségbiztosítás és a minőségbiztosítási ügynökségek európai nyilván-
tartása**

A Bergenben elfogadott EFT-beli minőségbiztosítási szabványok és iránymutatások a minőségbiztosítás terén bekövetkező változás erőteljes motorjának bizonyultak. Valamennyi ország megkezdte ezek végrehajtását, és közülük néhánynak jelentős haladást sikerült elérnie. Különösen a külső minőségbiztosítás vált sokkal fejlettebbé, mint korábban. A hallgatók részvételének mértéke valamennyi szinten megnőtt 2005 óta, habár még mindig szükség van fejlődésre. A felsőoktatási intézményeknek folytatniuk kell saját belső minőségbiztosítási rendszereik kialakítását. Elismerjük az akkreditációs és a minőségbiztosítási döntések kölcsönös elismerése terén elért haladást, és szorgalmazzuk a további nemzetközi együttműködést a minőségbiztosítási ügynökségek között.

Az első európai minőségbiztosítási fórum, amelyet az EUA, az ENQA, az EURASHE és az ESIB (az E4 csoport) 2006-ban közösen szervezett, lehetőséget biztosított a minőségbiztosítás európai fejleményeinek megvitatására. Arra bátorítja e négy szervezetet, hogy folytassa az európai minőségbiztosítási fórumok évenkénti megszervezését, ezzel lehetővé a jó gyakorlatok terjesztését és annak biztosítását, hogy az EFT-ben a minőség a jövőben is fejlődni fog.

Köszönjük az E4 csoportnak, hogy eleget tesz azon kérésünknek, miszerint továbbfejleszti ez európai felsőoktatási minőségbiztosítási ügynökségeiről vezetett nyilvántartás létrehozásának gyakorlati részleteit. A nyilvántartás célja, hogy valamennyi érdekelt félnek és a nagyközönségnek nyilvános hozzáférést biztosítson a minőségbiztosítási szabványokkal és iránymutatásokkal összhangban működő, megbízható minőségbiztosítási ügynökségekkel kapcsolatos objektív információkhoz. Ennek megfelelően erősíteni fogja a bizalmat a felsőoktatásunk iránt az EFT-n belül és azon túl is, és lehetővé teszi a minőségbiztosítási és az akkreditációs határozatok kölcsönös elismerését.

Örömmel fogadjuk az E4 csoport által partnerségben, a csoport által javasolt működési modell alapján létrehozandó nyilvántartást. A nyilvántartás önkéntes és önfinanszírozási alapon működik, független és átlátható lesz. A jelentkezéseket a nyilvántartásba való felvételre a minőségbiztosítási szabványoknak és iránymutatásoknak való alapvető megfelelés alapján kell értékelni, amit általában egy nemzeti vizsgálat tanúsít, amennyiben erre felkérés történik. Felkérjük az E4 csoportot, hogy a BFUG-n keresztül rendszeres jelentésben számoljon be nekünk az elért haladásról, és biztosítsa, hogy két év működés után sor kerüljön a nyilvántartás külső értékelésére, valamennyi érdekelt fél véleményének a figyelembevételével.

Prioritások 2009-ben

Egyetértünk abban, hogy az elkövetkező két évben az egyeztetett cselekvési irányok végrehajtására összpontosítsunk, ideértve a háromszakaszú képzési rendszer állandó prioritásait, az oklevelek és résztanulmányok minőségbiztosítását és elismerését. Elsősorban a következő cselekvési területekre fogunk összpontosítani.

Helyzetértékelés

Felkérjük a BFGU-t, hogy 2009-ben rendezendő miniszteri konferenciánkra ismét készítsen egy helyzetértékelő beszámolót a nemzeti jelentések alapján. A beszámolóban további fejlődésre számítunk a kvalitatív elemzés terén, különösen a mobilitásra, a bolognai folyamat globális összefüggéseire és a szociális dimenzióra vonatkozóan. A helyzetértékelő beszámolóban tárgyalta területeken a jövőben is foglalkozniuk kell a fokozatok rendszerével és a diplomások foglalkoztathatóságával, az oklevelek és résztanulmányok elismerésével, valamint a minőségbiztosítás valamennyi aspektusának a minőségbiztosítási szabványokkal és iránymutatásokkal összhangban álló

végrehajtásával. A fokozottan hallgató központú, eredmény alapú tanulás irányába való elmozdulás szándékával a következő beszámolóinak integrált módon ki kell terjednie a Nemzeti Képesítési Keretekre, a tanulási eredményekre és kreditekre, az egész életen át tartó tanulásra és az előzetesen megszerzett tudás elismerésére is.